

Գ
 քեալ
 Գօլէ
 Լէր
 Վերմ
 Մըլ
 զհեա
 նէվի
 Շ
 ԲԸՆ
 Բէ
 պէօ
 Թօբ
 քի
 զընա
 ճադ
 տիւ
 տա
 վէ
 զէ
 ԲԸ
 տըղ
 Իէ
 ԲԸ
 Լաբ
 Նաթ
 Թէս
 Բէք
 պո
 ԺԸ
 Թա
 ԻԲԸ
 Դէք
 Դէն
 տա
 ԻԹԸ
 Դադ
 Լա
 Եէճ
 Թա
 տա
 շաե
 նու
 շաե
 Բէս
 Վիւ
 ԻԸն
 Լէր
 տա
 Բօս
 Լէս
 Գօ
 քի
 տիւ
 ադ
 Բօս
 Իս
 Բա
 քի
 էն
 Լէ
 վա
 Լէ
 Իտ
 Լէ
 Գօ
 Լէ
 Նէ
 Նա
 տա
 Լէ
 տա
 ԻԼ
 տա

ԳՕԼԵՐԱ

Պիզ թէճընալէ իւն կէօրնալ իւն
քեաթ օլմուշ օլտուղուսուտան,
գօլերա հաղգընտա պիւր չօգ չէյ-
լէր եղադարաք, էհալիսէ գօրգու-
վիւմէք իսթմէմէքտէնիդ, չիւնքի
Ֆիլքընէ չիւնքէ վէ հէնէնան, ա-
սըլ գօլերաւան զիւնտա վէ չօգ
զիւնտա էհալիսին մատտի վէ մա-
նէփի դարադըն մուհիպ օլուր:

Շիմտիսէ տէկին եաղըլանլա-
ըն չօղուստան անլալըլընալէ օ-
րէ, գօլերա միգըպու տէնիլէն
պէօնէքըն, կիւնա հալմաա վէ
թօրադտա պուրուսմաեղ, չիւն-
քի գանաաաղ օլուպ ուշամաաղ-
ընտան, եաղընը սուտա պալու-
մաաա իսիլ, լաքին չուսու հէքըն
սիւնլիւնէպիլքըն, գաթէն հալմա-
աա պուրուսան հիւսապըլ թօղլար
վէ դերէլէլին տալի, կէրլի տէ-
կիլ գանաալար, հաթթա ճանլա-
ըն հաթթէթէլի պիլէ պուրուսմա-
աղըն հալմա, տաեթա ըրլիլար
իւն եօգարա գալըլարաք հալմա-
աղըն տօլալմաաաաղըլար: վէ տէ
հաթթա, գաթէն իսիլ հիւնէթ վէ
թէպապէթէն նաղարէն, հալմաաան
բէք չօգ սանիլ ճիւն միգըպըլար
պուրուսմաաղընտա:

Հէքիմլիք էսրա հալիստէ գալ-
մըլ պիւր սանաթ օլտուղու կիպի,
թա դէմանը աթիլտէն պէրու ա
լընլըլ օլտուղլարընտան պիւր չօգ
հէքիմլիք, քէնտիլէլի, էսրալա
մէնսուպ պիւրէր զաթթա մաղալըն
տա կէօթէքէքըն ումուսէն հիւք
իթմէքըն խոտալընտա պուրու-
մաաղ տա օլտուղլարընտան, գօլ-
էրա միգըպու հալմաա տալի վար-
աղըն տէնէլի, սաթթա իսթմ-
էնէնէքըն ուսթալըլարա պիւր-
թապի մա հէլլ գալմաաաղըն
տան, չիւնքի իսիւս հալմաաղ էա
չաեաաաղ, վէ աղընըլը պուրու-
սուգու գաթաեթընտա էօլլէ եա-
չաեթընը, սաղընտանըն եօլլ, վէ չա
ընի պուրուս տիւնէքըն թալիմաթ
վիւրէմէնէնէքընտան, աղըլ օլա-
մէնֆաաթ գաթալարընը քէնտիլ
լէրլլէ գաթաաղտան իսէ, գըս-
աա պիւր եօլ թուլթաաղ, հալմա-
աա վէ թօրաաղտա գօլերա միգ-
ըպու եօգ կիպիլար, նաթըլ քի պէօլ
լէնէ տէվաթ խոթէքըն, տիւնեաեթ
գօլըլ ուսթաաաաաաաաաաաաաաա
քի, իսթմէ աթիլտէ կէօթէքընլի
տիւր, հէլլ եալըլար տըլ վէ հէմա-
աղըլ ճալիմէ մուղաեթի տիւր, միգ-
ըպ տէնիլէլի, էկէր սուտա վար-
իսէ, էպէթթէն հալմաաա վէ թօր-
աաղտա տալի օլաաաաաաաաաաա
քի երէնէ էքընաաաաա վէ ֆարիսի
էն պիւնիւք տիլմէլի վէ հէքիմ-
լէրլի, էօլլէ օլաաաաա, եանի հա-
լմաա վէ թօրաաղտա տալի գօ-
լէրա միգըպու պուրուսմաաղըն
խոտա վէ իսպաթ իսթմէքտէտիւր-
լէք:

Գօլերա, 1892տէ թապ իտիլմիտիւր,
Միւնիխի օթգ: Տէրէնպէրի,
Լէ միգըպ տըլ լա Պուշ:

1890տա թապ իտիլմիտ միւնիխի
Տօգ: Տալիտ:

Հօշ, գաթէն, հէքնէ գաթաա գա-
լէմ իւն իրարար իթմէք իսթմէ-
մէքտէ իսթմէրտէ, թօրաաղտա վէ
հալմաաա տալի միգըպ պուրու-
սուղուսու, ֆիւնիլէն, քեաթթէլի
տօգ թօրաղ իրարար իթմէքտէտիւր-
լէր, վէ իսպաթ իսթմէքտէտիւր
տա Գէլ Էպիլմէն նաթըլա իսթմէք
իթմէքտէքէլի էնվալի էնգալար
տըլ:

ԱՐՈՒԵՍ

Ուսանելի 10 օրէն
Յօդէն
ՊԱՐԱՊԵՏ ԲԱՊԱՐԵՍ
Դիւն 2 դրուշ

ԱՐՄԱՅ

Ա.

Իզմիտի կառախուսքին հասցը-
նող չօղընաաղ մի՛ երթաք Հայ-
տար Բաշա, եթէ չէք ուղեր Եա-
րմալի կայարանէն անդին ձեր
ընտանիքով բոլորովինմութը մնալ
խել մը արբաժ մարդերու մէջտեղ:
Շոգեկառքի վարչութիւնը փո-
խանակ առաջուրէն պատրաստուե-
լու, երբ տեսնէ չօղընաաղ իւրող
հոծ բազմութիւն մը, այն ատեն
միայն կը փութայ նոր ինքնուր
կաններ հանել դուրս, որոնց կան-
թեղներուն մէջ հազմեալով կը մու-
նայ իւր դէնիլ:

Հարկ է ուրեմն այդ չօղընաաղ
առջններով երթալ ի կայարան ու
տուտակ դնելով տեղաւորուիլ՝ ա-
մեն նախապատրաստութիւնները
արդէն տեսնուած կառքերուն մէջ:
Անցողակի պատուիրենք նաեւ
կայարանաց մէջ շուր ծախողներուն
որ կառախուսքին մէջման զան-
գալիլ զարնուելէն յետոյ, ա՛լ ըզ-
գուշանան ուղեւորաց շուր ծախի-
լէ. զի կը պատահի որ կերպ մը
անգղամ ուղեւորներ-որք ուխտա-
ւորներ ալ են՝ կը պատահի որ այդ
ուղեւորներ յուշիկ յուշիկ իսթմէ-
լուրը, միւնիւն որ չօղեկառքը մեկ
նի և ջուրին ստակը, մանաւանդ
թէ 30-40 բարա արժող գաւաթը
վրայ տան իրենք:

Այս տեսակ իւրէն գուրի կան-
թեղներ և խիղճէ գուրի ուխտա-
ւորներ պարունակող կառախուսք
մը նախորդ չօղեքալթի գիւնը
զիս ու ընկերներս տարաւ Նիկի-
միդիս:

Ես իբրեւ փորձ ու վաղմէի եր-
թեւեկող մը Արմաշ, փոխանակ
ուղեակի տեղուր եկեղեցին դիմե-
լու, ուր բակը, քարերուն վրայ,
միւնչե եկեղեցւոյն դռնէ մէջ խաւ-
ի խուռն կուտուած խնորհած
կըլլան ընտանիքով և մեծ ու փոքր
զաւակներով գաղտըլ աղքատիկ
ուխտաւորները. ասոնց տեսարանը
սովորական և ամենուրեք ծանօթ ըլ-
լալուն, նորութիւններ փնտռելու
տենչը թելադրեց ինձ այս անգամ
ուսն քննութիւններս կատարել ոչ
թէ եկեղեցիէն ալ քննութիւններէն:

Եկեք տեսնել սոջերալթիմ հա-
ւատարմանը որոնք ուխտեցնու-
նիկը կուտան Բազօսը ողնուկով
նախապէս. ուր որ կուգէք գա-
ցէք, ամեն գինետուններու սե-
ղանները չըձապատուած են մեր
ուխտաւորներով. օգիլի սրտակները
իրար կը յալորդեն. թմբուկներով
լաթերաններով, ջուրակներով չը
ուրնալից խրախճանք մըն է կեր-
թալ յանգիլ 3-4ին, որմէ վերջը
գինեթեղէն շատերը՝ իրենց աչքե-
րուն մէջ մէյմէկ ոգիւր կանթեղ
վառած, եկեղեցի կերթան հոն
իջեւանող ուխտաւորներուն նիստ
ու կացը գիտելու, կամ աւելի
ճիշդ, այդ ուխտաւորներուն մէջ
խայտառակութիւններ հանելու
համար:

Ես կերթամ հանգիլ ընկերնե-
րէս մէկուն տունը և հետեւեալ
առաւօտ ձիավար «թալիդա» մը
մեզի ճամբայ կը հանէ մառախուղի
տեղաաաաաաա մը մէջ. ժամուան
մը ուղեւորութենէ յետոյ ճամբա
նիս կը կորսնցնենք: վերջը ձիաւոր
Հայ զեղաղի մը նորքին կը գըր-
նանք ուղիդ ճամբան, և առաւօտ
եան 3-30ին կը հասնինք «Գիւրէմիտ
Գուրուսին», ուր արդէն կէս ժամ
ի վեր հասած է հարկեր քսանի
չափ եղան ու գոմէլի երկար բա-
րակ ապլեր. դէս ու դէն Հայ կի-
նըր սաներու մէջ կերակուր և
կրակի վրայ չիչէ անցած միս կը
խորովեն:

Մենք չորս երիտասարդ ընկեր-
ներ ենք. քանի մը քաջ հաց, քիչ
մը միս, ամենը զարկուղ մը բան
ուսնիք իբրեւ պալար, այսինքն
իրենք բեւ. իրաւ է որ անտառի

մը մէջ կրակ պատրաստելէն և ծա-
ռի ճիւղի մը վրայ միսերն անցու-
նելով խորովելէն դուրսին բան
չկայ. բայց այդ խորովոյքը ո՛ր
դէնիւն է ուտելու համար. ոչ սան
և ոչ իսկ պնակ մը ունինք. բնա-
կանապէս կը լըսարինք կը մնանք.
մարդ ճարահանար կըլլալ նեղը մը
նացած ատեն. մեր մէջ ամենէն
կենցաղաքէտը կառնէ քաջ մը
հաց, վրայի կողմէն հացը կը կտրէ
չորջանակի, կը հանէ միջուկը և
ահա հացեղէն գեղեցիկ «գարա-
վանա» մը... Ի վերջոյ ի՛նչ աղու-
րիկ կուտուի այդ իւրտած «գա-
րալանա»:

Մենք մեր կառքով կարաւանէն
կը դատուինք և կառախուսքին
կողմանէ ձեռք առնուած աշուրի
հսկողութեան շնորհիւ, ժամը 7:30
ին մէն միայնակ կը հասնինք Ար-
մաշ, բոլորովին հանգիստ ու ապա-
հովանա:

Յառաջիկայ ուխտաւորացու-
թեանց ատեն, ճամբայ չգիտող
կառապանաց երեսէն ուխտաւորի
կառքերը ճամբանին չկորսնցնելու
համար, խիստ դիւրին միջոց մը կը
համարինք վանքին տեսութեան
յանձնարարել որպէս զի քանի մը
գաղտնի տեղերը ծառերուն կոճ-
ղին վրայ նշանադրուածները քա-
մել տալ Արմաշու ճամբան ցոյց
տուող:

Կ'ուզէի նորէն տեսնել և խօ-
սակցելու. նշանակութեամբ տես-
նալ իմ օրաթերթ «Մասիս»ին և հի-
մակուան «Արեւելք»ին փարիզեան
հանրածանօթ թղթակցը. Յով
հաննէն էք. Թիւրքիզեանը. այդ
միակ պատճառով մեկնած եմ Գօլ-
սէն Պօլոյ մէջ անկաբելի էք գըտ-
նալ զինքը. գտնալի անգամ, չպի-
տի կրնալի ուղեւոր չափ տեսնուիլ
իրեն հետ. քանի որ նա դադար չէր
կրնար առնուիլ Պօլոյ բաղմամբ
բարեկամաց այցելութիւններէն:

Ըսել է թէ նպատակս ուխտա-
ւորի մը վայել նպատակ չէ. ինչ
օգուտ սակայն. կան մարդիկ որոնք
չեն կրնար ճամբորդութենէն չիղլի,
չեն կրնար մարդահաճախ խօսք մը
ընելով ստախոսութեան մեղքը
հրաւիրել իրենց վրայ. այդ դաս
կարգէն եմ ես ալ. ու խաբարայ
կերծաւորութիւն մը կը սեպմ
ընել ձեզ թէ ես երբեք եղած եմ
հաւատացող մը հրաշքերու. բայց
Թիւրքիզեանը, օ՛, այդ տարբեր
խնդրէ. Թիւրքիզեան կատարե-
լապէս ուխտաւոր մըն է ոչ թէ իր
տեսնողութեան տկարասէն հետեւ,
այլ 1888ին առաջին անգամ տեսալ
զինքը ի ֆարիդ, իր աչքերը բաց.
վիճակէն գօհ, կայտառ և քաջա-
նուշ եղած ատենալ նա բառի
բուն իմաստով հաւատացեալ մըն
էր. ընտիր ու անխառն Հայերէնով
մը գեղեցիկօրէն կը նկարագրէր ու
կը ջանար ապացուցանել բարբիլ
Աստուծոյ գոյութիւնը. անչափ
ուսուղ ու համոզում դնելով իր խօս-
քերուն մէջ:

Երբ գիտնաք թէ Թիւրքիզեան
12 տարեկան տղայ հասակին մէջ
բաւոստու տարի առաջ՝ գայած
մնացած է ֆարիդ. առանձնապէս տա-
րիներով հոն չէ պատահած Հայոս
մը ու հետեւաբար Հայերէն լեզուն
գործածելու պատահութիւն չէ
ունեցած, այն ատեն դուք ալ
հիանալի պիտի գտնաք ունկնդրելի
իր խօսքերուն, որոց մէջ բնաւ չը
պիտի լսէք Տաճկերէն և կամ
գլխաւորաբար Փրանսերէն բառ-
մը. ու այն ատեն պիտի հասկնաք
մայրենի լեզուի մասին. Թիւրքիզե-
անին կարողութեան մասնաւոր
կարեւորութիւն մը տալուս պատ-
ճառով:

Գաղով Թիւրքիզեանին անձնա-
կան արժանեաց, կը բաւէ ըսել թէ
իր առատագութ ընաւորութիւնը
ստիպած է ֆարիզու Հայ ուսա-
նորներէն շատերը որ զինքը կոչեն
իրենց «Հայրիկ»ը. Թիւրքիզեան

ամենեւին զլացած չէ իր նիւթա-
կան և բարոյական ձեռնառու-
թիւնը մանաւանդ աղքատիկ ու-
սանողներուն. և մենք ապահովա-
պէս կրնանք գրել աստ թէ Թիւր-
քիզեան չպիտի հետեւէր ֆարի-
զու Հայ հարուստներուն տխուր
օրինակին, նա պիտի մասնակցէր
յուզարկաւորութեան ողբացեալ
Միքայել Ապտուլահեանին որուն
պաշտպանին կողմանէ յատկացեալ
ամսական խօսքին համեմատ ամ-
սական հարկեր ֆրանք, այլ ութ-
սուն ֆրանք էր միայն...:

Ութսուն ֆրանք, ֆարիզու
նման քաղաքի մը մէջ ընակելու,
ուտելու, խմելու, վառելու, հագ-
ուելու, գրքեր գնելու, ընկերա-
կան ամեն պէտքերը հոգալու՝ հա-
մար. բայց ասի հարուստէն աղքա-
տին նետուած ամենէն անողորմ
նախախնէք է. լաւագոյն է կար-
ծեմ ոչ զոք պաշտպանել քան թէ
մեր պաշտպանեալ ձգել անօթի
օրերով, մեր քահանային համար,
մեր անմիտ ու անիրաւ գոռոզու-
թեան համար:

Անգոսնէնք այդ կարգի պաշտ-
պաններ և դառնանք շարունա-
կել մեր Արմաշն ու Թիւրքիզեանը.

1889ին, չգիտեմ ինչ պատճա-
ռով, Թիւրքիզեանի երկու աչաց
լուսաւոր երակներուն գրեթէ ա-
մենքն ալ մէկէն ի մէկ կը խցուն-
գիտութիւնը, նոյն իսկ հանգուցեալ
Բրօք. Շարդոն, բիշիլութեան ալ
խաբահչչակ իշխանը, յուսահատ
և ձեռնթափ կը մնայ Թիւրքիզեան
նի տեսողական զգայարանը վե-
րահաստատելով. միւնչե Հեղկաս-
տանի Պաթմալի և կալիթալայէն
անարար ջուրերը կը զրկուի իրեն.
ճար մը չի գտնուիր և այդ թը-
ւակներն ի վեր Թիւրքիզեան աչ-
քերը բաց կողմ մըն է. արեւուն
լոյսը կընայ զանազանի, բայց մատ
նայալիս մը հեռուէն չի կրնար ձեր
դէմքը տեսնել այդ բարեխիտ
դժբաղդը...:

Ինչպէս է ո՞ր Արմաշ հասնող
մը նախ և առաջ դիմէ եկեղեցին.
եւ ալ կը հետեւիմ այդ կանոնին
ու քանի մը բարեպաշտ մտերիմ
ներուն տուած իւղաղինը իմ լու-
մայիս հետ միատեղ կը տանիմ
յոթ ձնէլ տաճարին ալ կողմը, Չար-
խալիան Տիրաւոր սպասարար լու-
սարարի մը ձեռքը:

Ու յանկարծ, յաւազարներու
միջահողոյն, սուր և աղէխար ճիւ-
ղերը կ'ոտտոտեցնեն զիս. աչքերս
քնաղդաբար կը դատեմ Տիրաւոր
պատկերէն նայելու համար սա-
տառապաններու հոյիւն... խու-
լեր, համբուր, աչազուրկ կոյրեր,
անդամալոյմներ, ջլատաւորներ,
ձեռնաւոր ու ոտնաւոր աղաւթի-
ներ, ամեն աղէկ, երկու սեռէ,
կը տապալակին, կը խաբիւսեան, կը
դալարին, կը գլորին պատկերին
առջեւ ու ամենքն ալ գուր, ո
զորմութիւն և բիշիլութիւն կը
հայցեն Աստուածամարէն:

Բերքէ ինձ տեսնեմ ամուր սիրտ
մը որ կա, նախ անվիանք մնալ այս
թանցաղեցեալ թշուառութեան տե-
սարանին. սիրտս կը փրուի և յա-
խուռն կ'ստի մը կը խուռէ վեր
ու կը լեցունէ ականօղիքս և ար-
գահատանաց արցունքներ կը ժայթ-
քին աչքերէս դուրս... մի՛, Տէր
Աստուած, մի՛ հանդուգցուներ
աչքիս՝ այդ ալաղանց ցաւերու ե-
րամին մէջ մեր խղճալի Թիւրքիզե-
անը... մեղք է այդ մարդուն,
այդ մարդը պէտք է մեր Աղլին:

Ինչու սակայն հոս չէ Թիւրքիզե-
անը. չեկա՞, լո՞ւնչ եղաւ արեւօք.
Ինքնիրեն այս հարցումներն ընե-
լով խուզարկող դէմքս կը դար-
ձունեմ ձայնակողմ ու հոն, դա-
սին ճիշդ ետեւը, աթուռի մը վրայ
կը տեսնեմ Թիւրքիզեանը էք. ն,
գլուխը բաց և քոյիտի վարանակ,
քովը, գետնը նստող և Հայերէն

գիրք մը կարդացող կնոյ մը ուն-
կընդիր վիճակի մէջ. այդ կնոյ
քովն ալ կին մը կայ, ինձ անծա-
նօթ դէմքեր. և ոչ մին է Տիկին
Թիւրքիզեանը:

Կը հասկնաք թէ այդ վարիե-
նին իրենց մօտեմալ և ծանօթու-
թիւն հաստատելը անկարելի կըլ-
լայ ինձ. կ'երթամ կընստիմ տա-
ճարին մէջտեղը ու հոնկէց կը դե-
տեմ ապարաղք. Թիւրքիզեանը:

Այս նստուկ և հայեցողական
յափշտակումս մէջ, մէկէն ի մէկ
քովս ի վար կ'ինայ ութը տասը
տարեկան մատաղատի աղջիկ մը.
ցաւաղար կը կարծեմ զինքը, բայց
ոչ, ուխտաւոր մըն է որուն ոտ-
քերը անկարգ անկանոն կերպով
փռուած կ'աշտ ու բզիկ բլիկ փը-
սիաթներէն մէկուն կառչելով, աչ-
կամայ երկրպագութիւն մը կա-
տարել է խեղճը... այս կերպ քանի
մը երկրպագութիւնաց ակնատես
կըլլամ մէկ երկու ժամ շարու-
նակ և տեսնելով որ Թիւրքիզեան
բնաւ նշան մը ցոյց չի տար եկեղե-
ցիէն մեկնելու, կը մեկնիմ ես ու
կը փութամ քիչ մը շըլիլ հոս ու հոն:

վերջին անգամ Արմաշ եր-
թալէս յետոյ կառուցուած կէ
սեւեակով եռալարի քարուկի չէն-
քը կը մտնեմ ամենէն առաջ:

Ուղեւ չուղեւ աչքիդ առջեւ
է իւրաքանչիւր յարկը լուսաւորող
մէյմէկ հատ վաթսուս փարանց
խեցքն լաւապէս երբ. կ'ստուգեմ
թէ գետնայարկին նայելով միշնա-
յարկը, և այս վերջինին հետ բաղ-
դատմամբ վերնայարկը սող է. կը
դարմանամ այս հատնեալ կար-
գադուրութեան վրայ, քանի ես կը
կարծեմ. և այս տարի վերնայար-
կին գրեթէ բոլորովին պարապ մը-
նացած ըլլան ալ կը հաստատէ մեր
կարծիքը. թէ վերնայարկը միջինէն
և միջինը վանքանքալ, ալիստե-
կըլլալ ընդհանրապէս, այնուհե-
տեւ, այդ չէնքն մէջ վերէն ի վար
և ոչ մէկ ծորակ կայ՝ ուխտաւոր-
ներուն ջրային պիտոյը գահացե-
լու համար. ինչո՞ւ այս անպատե-
հութիւնները:

Մենք վանքէն դուրս, դեղաղի
մը տան մէջ սեւեակը վաթսուցինք
կէ զորոչ. չորս երկտասարդներուն
համար անկողիններ տուին, կերա-
կուրնիս եփեցին, ջուրերնիս հայ-
թալթեցին, բովանդակ ծառայու-
թիւննիս կատարեցին այդչափ ըս-
տակով. միւնչեւեւ վանքը այդ գու-
մարին կրկնը կը պահանջէ չորս
պատով մերկ սեւեակի մը համար. չի
տար ու չի կրնար տալ ոչ անկողին,
ոչ սան և ոչ այլ ինչ. և ջուրը խեղճ
ուխտաւորները իրենք ստիպեալ են
անձամբ երթալ բերել խիլի աղ-
բիւրէն կամ ջրհանէ:

Այս տողերը գրելով մենք եր-
բէք միտք չունինք վանական տեւ-
չութիւնը պարտաւորու և իրեն
վնաս հասցնելու. մենք, ընդհակա-
ռակը՝ ամեն զգայուն մարդու ճի-
տին պարտքն է որ կը կատարենք
տեսնուած թերութիւնները բա-
րեխարաբար մասնակցելով ընկող և
մեզ պատակալէտ ունենալով ուխ-
տաւորներու դիւրախցութիւնը
ու, հետեւաբար, վանքին աւելի
եւս շահիլը:

Այս քարուկի չէնքէն դուրս
եկլլով կ'այցելեմ ուրիշ քարուկի
չէնք մը, հոյակապ դպրեմանքը,
զոր իր ծախքով կառուցած է կիւ-
տիկեան Գրիգոր էֆէնտին՝ իր
հօրը յիշատակին համար. թո՛ղ
յաւէտ օրհնուի իր հօր յիշատակը
և ինքն ալ ընդերկար թող մնայ
մեր մէջ. աղքատիս շատ կարօտ է
ատանկ բարեբաղ ու բարեխիտ
Հայերու:

Հոն կը տեսնեմ դպրեմանքի
ուսանողները. ամենքն ալ սեւեր
հագած, խորաչին ու փոքր ինկած
նիհարադէմ երիտասարդներ. Ժը,
պիտը, վաւառուութիւնը, կայ-

Իւ
 Թւ
 Բւ
 ԽԵ
 Փ
 Թ
 —

 Պ
 —

 Ու
 ԻԲ
 ԽԵ
 ՀԵ
 ԽԻ

 Դ
 ԻԻ
 Ճ
 Դ
 Կ
 Դ
 Կ
 ՆԻ
 Իւ
 ԼԼ
 Հ
 ու
 ու
 Է
 Ժ
 ԲԻ
 Հ
 Ն
 Կ
 Ն
 Ե
 Ժ
 Ժ
 ԴԻ
 Կ
 Լ
 Խ
 ԿԼ
 Կ

 Ֆ
 Թ
 Խ
 Ք
 Ի
 Վ
 ԼԼ
 Ք
 Դ
 Լ
 Բ
 Լ
 Լ
 Լ